

VÁCLAV KOFROŇ / 30. 5. 2016

Okurkový hrdina

Také v dějinách kinematografie se vyskytnou autoři, režiséři jednoho jediného filmu. V českých krajích k nim mimo jiné patří Čestmír Mlíkovský. Postava rázu až tajuplného. Více podrobností o jeho životě a tvorbě zmiňuje Petr Bilík v článku Příběh utonulého v nové vlně, který vyšel v časopise pro moderní cinefily Cinepur, číslo 22, v roce 2002.

Foto: Národní filmový archiv

Mlíkovského první a poslední film nese název Okurkový hrdina. Bezděky tak předznamenává krátkodechou filmařovu kariéru. Vnímáme-li okurkovost coby pouhý sezonní jev.

Za okurkového hrdinu by snad mohl být považován režisér Čestmír Mlíkovský, ale kdo jím dozajista bude, protože existuje na plátně, zůstává hlavní postavou filmového příběhu a také jejím vypravěčem – je mladík Matěj. Ten nás v úvodu seznamuje s místem a dobou děje. Představuje sám sebe, své rodné město a důvod, proč v něm dosud žije: „...a já tu tedy věrně vytrval a prospíval jsem a prospívám a budu prospívat, jak teda dovedu, protože jsem tady vrostlej svejma kořenama takříkajíc popás a protože a hlavně teda proto, že mě tady tak nějak poutá trvale, nebetyčně, děsně a krásně k úplnému zbláznění taková mrňavá Slávka.“

Matěj miluje Slávku. Velmi. A ona jeho. Jenže do jejich vztahu vstupuje Petr. Z ješitné pomstychtivosti si umane Slávku svést. Stůj co stůj. Chladnokrevně postupující Petr si k tomu dokonce sepíše plán, jenž v pěti bodech člení filmový děj do jednotlivých epizod: 1/ Zjistit na co letí, její slabá stránka; 2/ Udělat něco, co ještě nikdy neviděla. Jako pro ni; 3/ Vnutit jí svou vůli; 4/ Dát najevo, že o ni stojím; 5/ Dobýt!!

„Námět filmu je zcela prostý. Je to příběh o lásce. A ta bývá často lyrická i tragikomická. Ale jen o to mi v *Okurkovém hrdinovi* nejde,“ uvádí v explikaci filmu režisér a zároveň autor scénáře. „Chci se pokusit natočit historii dívek a chlapců,

kteří se narodili někdy v roce 1944 a žijí na některém našem městečku, kde jsou obvykle dvě kina, jedna čítárna a v nejlepším klub pro mládež. Určitě tam není divadlo hudby, ani výstavní síň. Určitě tam jezdí estrádní umělci. Možná, že v takovém městečku sami žijete? A tak víte, že mládež má mnoho společných problémů, které jí dělají starosti a jež těžko překonává. Ona sice přemáhá všechny ty obtíže právě svou mladostí. Ale má s tím sakra práci. A já jí chci svým filmem pomoci.“ [1]

Tento film působí stále zvláštně, jakkoli to zní banálně. Není tolik o historii dívek a chlapců, spíš o tom, jak se tehdejší mládež uměla nebo chtěla bavit. Snaží se vyslovit generační pocit, ukázat na něj. Na první poslech nás zaujme jazzově laděná hudba Luboše Fišera, s níž režisér ve zvukové stopě nešetří, a na první pohled kamera Jiřího Tarantíka, pečlivě stylizovaná, přecházející v široké škále od rychle se střídajících ostrých kontrastů světla a tmy do pozvolných šerosvitných pasáží. Kromě náhodných postav stojí v centru dění parta mladých, které sledujeme téměř výhradně při zábavě nebo odpočinku, ač víme, že pomáhají na stavbě nedaleké přehrady. Duší této mejdanové party je právě Matěj, snílek, jehož nemusí nikdo prosit o pomoc...

Filmovou dráhu Čestmíra Mlíkovského lze možná měřit pomyslně krátkým okurkovým metrem, nicméně jím stvořený hrdina Matěj, jeho milostný cit, fantazie, smysl pro poezii všedních věcí, spontánní radost ze života a pohled na svět je hoden pozornosti více než jednu sezonu.

Poslední dialog milenců, Slávky a Matěje, nad jejichž hlavami září slavnostní ohňostroj:

– Copak ty tady chceš zůstat až do smrti? Ty nechceš bejt slavnej? Prostě dělat velký věci, aby o tom věděla celá zeměkoule?

– Ale ty už dělám... a dlouho... od té doby, co s tebou chodím.

Film *Okurkový hrdina* uvede kino Ponrepo ve středu 1. června v 17:30

Okurkový hrdina (ČSSR 1963), režie: Čestmír Mlíkovský, námět a scénář: Čestmír Mlíkovský, kamera: Jiří Tarantík, střih: Zdeněk Stehlík, hrají: Alena Procházková, Václav Sloup, Jiří Havel, Zuzana Stivínová, Iva Janžurová ad. 103 min.

Poznámky:

[1] -al-, Okurkový hrdina. *Kino* 16, 1961, č. 21 (19. 10.), s. 322.